

Kadernota 2023-2026

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE.....	2
1. INLEIDING EN SAMENVATTING	3
1.1 Inleiding	3
1.2 Context en uitgangspunten	4
1.3 Beeld meerjarenperspectief Beleids- en Financiële begroting 2022-2025	6
1.5 Algemene Autonome ontwikkelingen, autonome ontwikkelingen bestaand beleid	6
1.6 Totaalbeeld conceptbegroting 2023-2026 (exclusief nieuw beleid)	7
1.6 Nieuw bestuursakkoord, strategische raadsagenda en nieuwe beleidswensen	7
1.7 Samenvattend voorstel	7
2. PROGRAMMA'S	8
2.1 Programma Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	8
2.2 Programma Leefomgeving	8
2.3 Programma Samenleving	10
3. FINANCIEEL (MEER)JARENPECTIEF	12
3.1 Inleiding	12
3.2 Financieel perspectief beleid- en financiële begroting 2023	12
4. BEGROTINGSRICHTLIJNEN	17
BIJLAGE 1 OVERZICHT NIEUWE BELEIDSWENSEN	21

1. INLEIDING EN SAMENVATTING

1.1 Inleiding

Hierbij bieden wij u de Kadernota 2023-2026 ter vaststelling aan.

Het jaar 2022 staat in het teken van de komst van een nieuwe raad, een nieuw college en een raadsagenda en een nieuw bestuursakkoord. Tevens is er sprake van een crisis in Oekraïne, waarvan de invloed op de gemeentelijke begroting en het proces daarnaar toe nog onzeker is. Ook een eventuele hernieuwde uitbraak van het Covidvirus kan een risico vormen. Verder is er onduidelijkheid van het rijk over het financiële beeld vanaf 2026.

Om die redenen brengen wij een beleidsarme Kadernota 2023-2026 uit. De afweging van nieuw beleid en de financiële vertaling van de raadsagenda/bestuursakkoord zal plaatsvinden bij de vaststelling van de Begroting 2023-2026. Hierover is een afspraak gemaakt met het presidium. Er zal, ook op de inhoud, als gewoonlijk, een knip zitten tussen de ontwerpbegroting en het raadsvoorstel begroting. De ontwerpbegroting wordt opgesteld op basis van deze kadernota, dus beleidsarm. Bij de behandeling van de begroting 2023 komt een raadsvoorstel waarin een integrale afweging van nieuw beleid kan plaatsvinden binnen de op dat moment actuele financiële stand van zaken.

Deze kadernota bevat de kaders voor de begroting 2023 en de meerjarenraming 2024-2026 en als gebruikelijk de begrotingsrichtlijnen.

Ook wordt het financieel meerjarenperspectief geschetst op basis van de begroting bij ongewijzigd beleid, aangevuld met te verwachten autonome ontwikkelingen, ontwikkelingen in bestaand beleid (incl. de uitvoering heroverweging) en ontwikkelingen in de algemene uitkering op basis van de meircirculaire 2022, met daarin de effecten van het regeerakkoord en de voorjaarsnota.

Uitgangspunt blijft kaders te geven voor een structureel en reëel evenwicht van de meerjarenbegroting 2023-2026, oftewel een sluitende meerjarenbegroting.

De basis hiervoor vormt de begroting 2022 en de meerjarenraming 2023-2025. Bij het opstellen van die begroting werd duidelijk dat een heroverweging onontkoombaar was. Het lukte niet meer een financieel sluitende meerjarenbegroting te maken om het bestaande beleid, de bestuurlijke beleidsambities en de Wet maatschappelijke ondersteuning en Jeugdwet in medebewind uit te voeren. Vooral de uitgaven voor de laatstgenoemde wetten lieten een forse stijging zien met (deels) een structureel karakter.

Na verwerking van het raadsbesluit van 8 november 2021 is er over alle jaren sprake van een positief beeld in het meerjarenperspectief 2022-2025. Wij zijn in staat geweest daarin ook het nadelige effect van de herverdeling van het gemeentefonds mee te nemen.

Toch blijven de financiële problematiek en onzekerheden, waarmee onze gemeente (en met ons vele andere gemeenten in Nederland) wordt geconfronteerd onze aandacht houden. Hierop gaan wij onder context nader in.

Uitgangspunten in deze kadernota zijn samengevat:

1. Vaststelling van de algemene begrotingsrichtlijnen.
2. Actuele beleids- en budgettaire ontwikkelingen (externe autonome ontwikkelingen en autonome ontwikkelingen bestaand beleid), die verwerkt (moeten) worden in de ontwerpbegroting 2023 en de meerjarenraming 2024-2026.
3. Schetsen van het financieel meerjarenperspectief, inclusief de uitkomsten van de meircirculaire.

Leeswijzer

Hieronder wordt de inhoud van deze kadernota kort aangegeven.

De toelichting op de bijstelling van het meerjarenperspectief op basis van (externe) autonome ontwikkelingen en ontwikkelingen in bestaand beleid is opgenomen in de hoofdstukken 2 en 3. In hoofdstuk 3 worden ook de begrotingsrichtlijnen en de kaders aangegeven voor het opstellen van de Beleids- en financiële begroting voor 2023 en de meerjarenraming 2024-2026.

Dit hoofdstuk bevat een samenvatting van de kadernota. Met deze kadernota wordt voldaan aan hetgeen in de door uw raad in 2016 vastgestelde Financiële verordening is geregeld.

1.2 Context en uitgangspunten

Ontwikkelingen uit het regeerakkoord

Onzekerheden/ Roep om verhoging rijksbudgetten

De financiële problematiek en onzekerheden, waarmee onze gemeente (en met ons vele andere gemeenten in Nederland) wordt geconfronteerd blijven onze aandacht houden. Hieronder gaan wij op een aantal ontwikkelingen in.

Herijking gemeentefonds

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) wil de eerder aangekondigde herverdeling van het gemeentefonds per 1 januari 2023 invoeren.

Een groot deel van dit bedrag wordt nu anders verdeeld. De totale omvang van de uitkering uit het gemeentefonds neemt niet toe of af. Dat betekent dat de nieuwe verdeling winnaars en verliezers kent. Wij zijn, zoals bekend, nadeelgemeente.

Het nieuwe verdeelmodel bestaat uit een aantal verdeelmaatstaven die een grote impact hebben op de verdeling van de gelden. Zo is er een nieuwe centrummaatstaf geïntroduceerd die in het voordeel werkt van gemeenten met relatief veel centrumvoorzieningen. Die maatstaf heeft een forse nadelige uitwerking voor gemeenten met een veel beperktere centrumfunctie. Ook uit onze eigen analyses kwam dit effect naar voren. De Raad voor het Openbaar Bestuur heeft geadviseerd om deze maatstaf te heroverwegen, maar dit advies heeft de minister niet overgenomen.

Hetzelfde geldt voor de maatstaf eenpersoonshuishoudens. Zo wordt een deel (16%) van de Wmo-middelen (€ 3,3 miljard) verdeeld naar rato van het aantal eenpersoonshuishoudens. De Raad voor het Openbaar Bestuur adviseerde om hier nog eens goed naar te kijken voor invoering van het nieuwe model. Ook dit advies neemt de minister niet over.

Daarnaast heeft de Raad voor het Openbaar Bestuur gevraagd om eerst nader onderzoek te doen naar de verevening van de eigen middelen. Zo krijgen in het verdeelmodel gemeenten met hoge winsten uit de grondexploitaties dezelfde behandeling als gemeenten die die winsten niet kunnen bijschrijven. Ook dit advies neemt de minister niet over.

Wel zegt de minister toe om naar deze onderwerpen nader onderzoek te doen.

Het ingroeipad is volgens de meicirculaire 2022 voor onze gemeente (met een beperkte draagkracht, een lage sociale economische status en een negatief herverdelingseffect) als volgt. In het eerste jaar bedraagt het maximale effect € 5 per inwoner, in het daarop volgende jaar € 7,50 per inwoner en in 2025 € 10 per inwoner. Dat betekent dat onze gemeente er in drie jaar maximaal € 22,50 in plaats van € 37,50 per inwoner op achteruit gaat.

De invoering van het nieuwe model wordt tijdig geëvalueerd. Aan de hand van deze evaluatie besluit het kabinet over de invulling van het traject voor 2026 en daarna. Wij hadden in de begroting 2022 rekening gehouden met een gefaseerd effect van € 45 per inwoner in de jaren 2023-2025. In deze kadernota hebben wij de bedragen aangepast aan de meicirculaire 2022.

Uitstel extra middelen jeugdzorg

In het regeerakkoord had het kabinet extra middelen opgenomen om de gemeenten te compenseren voor de hogere kosten van de jeugdzorg. In de meicirculaire zijn de extra middelen voor 2023 vrijgegeven. Voor 2024 en volgende jaren wordt nader overleg gevoerd over de Hervormingsagenda Jeugd. Daarna neemt het kabinet een besluit.

Nog meer onzeker

Na de gemeenteraadsverkiezingen van medio maart wordt er in de gemeentehuizen onderhandeld en gewerkt aan nieuwe coalitieakkoorden en/of raadsakkoorden. Om de koers voor de komende vier jaar te kunnen bepalen is het van belang om een zo actueel mogelijk inzicht te hebben in de financiële ontwikkelingen. Het is fijn dat het kabinet duidelijkheid heeft verschaft waar gemeenten de komende jaren mee mogen rekenen. Toch is er nog veel onzeker:

- Het is onzeker of het Rijk de geplande uitgaven gaat realiseren. Als dat niet zo is, heeft dat een nadelig effect op het accres tot 2026.

- Vanaf 2026 zal het gemeentefonds niet langer via de normeringssystematiek “samen de trap op en samen de trap af” geïndexeerd worden. Alleen de loon- en prijsontwikkeling wordt wel doorberekend. Dit betekent dat het accres vanaf 2026 veel lager zal uitvallen.
- De herverdeling van het gemeentefonds biedt voor de langere termijn onzekerheden. Dit zit in het feit dat een evaluatie van het nieuwe model van herverdeling op termijn mogelijk opnieuw nadelig kan uitvallen voor onze gemeente.
- Op dit moment is nog niet duidelijk wat het effect is van een hogere inflatie en stijgende energieprijzen op de uitkering uit het gemeentefonds.

Niemand erop achteruit?

De minister geeft in haar brief aan de Kamer aan dat geen enkele gemeente er in de periode 2022 – 2025 op achteruit gaat. Met andere woorden: ook nadeelgemeenten kunnen de effecten van de herverdeling van het gemeentefonds opvangen uit het extra accres dat voortvloeit uit het regeerakkoord. Toch zijn bij deze stelling in algemene zin wel een paar kanttekeningen te plaatsen:

- Uit landelijk uitgevoerde analyses blijkt dat er sprake is van een groot incidenteel voordeel tot en met 2025, maar dat het effect vanaf 2026 zich rond de nullijn begeeft. Per 2026 vallen de inkomsten uit de algemene uitkering sterk terug. En dat is nog zonder de effecten van de herverdeling van het gemeentefonds.
- Gemeenten zullen een deel van deze incidentele voordelen hard nodig hebben om de effecten van een hogere inflatie op te vangen.
- De korting op de toegezegde extra middelen op de jeugdzorg in latere jaren van € 500 miljoen is een rijksverantwoordelijkheid. Het rijk komt met maatregelen, die mogelijk effect hebben op onze inwoners.
- En dan is er ten slotte nog het risico van een autonome stijging van de kosten voor de jeugdzorg door toename van het gebruik, tariefsverhoging en het woonplaatsbeginsel. De afgelopen jaren stegen de kosten voor de jeugdzorg met circa 7 tot 10% per jaar. Als die autonome stijging blijft aanhouden, verdampt het gepresenteerde voordeel snel als sneeuw voor de zon en daarmee ook de mogelijkheden om de nadelige effecten van de herverdeling van het gemeentefonds op te vangen.

Autonome ontwikkelingen

Sinds de vaststelling van de (meerjaren)begroting 2022-2025 zijn er – zoals jaarlijks – diverse autonome ontwikkelingen die op onze gemeente afkomen. Deze zorgen voor mee- en tegenvallers, waarop we in beperkte mate invloed kunnen uitoefenen. Deze ontwikkelingen maken wij in deze kadernota inzichtelijk.

Meicirculaire 2022

De uitkomsten van de Meicirculaire 2022 zijn verwerkt in deze kadernota. De meicirculaire laat een positief beeld zien door de hoge accressen als gevolg van hogere rijksuitgaven en loon- en prijsindexering. Ook de aanpassing van het ingroeipad voor het nadelig effect van de herverdeling van het gemeentefonds is een voordeel ten opzichte van de aannamen in de begroting 2022-2025. In hoofdstuk 3.2.2. wordt een en ander nader toegelicht.

Algemeen beeld kadernota

Ondanks de hierboven geschetste onzekerheden is het perspectief over alle jaren positief. Wel wordt geconstateerd dat de structurele ruimte na 2025 veel beperkter is.

In de autonome ontwikkelingen is naast de normale loon- en prijsindexering rekening gehouden met een stelpost voor een nadelig effect door prijsindexering door de hoge inflatie op dit moment. Door een uitbreiding van taken voor de gemeente is het noodzakelijk geweest om op onderdelen de capaciteit uit te breiden.

De herverdeling gemeentefonds valt minder nadelig uit omdat het ingroeipad is aangepast. Het is een risico dat het rijk de ambities uit de voorjaarsnota niet waar kan maken, waardoor de rijksuitgaven zullen achterblijven en de accressen zullen dalen. In de ontwikkeling van de algemene uitkering is hier rekening mee gehouden door een deel van het accres hier voor te reserveren.

De extra middelen voor jeugdhulp zijn alleen voor 2023 toegekend. Conform de verwerking in de begroting 2022-2025 is voor de jaren na 2023 uitgegaan van 75% van de benodigde middelen volgens de commissie van wijzen. De provincie moet zich nog uitspreken of dit als structurele inkomsten mag worden gerekend.

1.3 Beeld meerjarenperspectief Beleids- en Financiële begroting 2022-2025

Het meerjarenperspectief 2022-2025 liet in het raadsvoorstel, behorende bij de Beleidsbegroting 2022 en het raadsbesluit daarover positieve eindsaldi zien voor de jaren 2024 en 2025. Na verwerking van het raadsbesluit van 8 november 2021 met betrekking tot een aantal onderwerpen is er over alle jaren sprake van een positief beeld in het meerjarenperspectief 2022-2025. Dit vormt uitgangspunt voor het perspectief van 2023-2026.

Begroting 2023-2026 na vastgestelde wijzigingen					
Ontwikkeling begroting 2023-2026	2022	2023	2024	2025	2026
Vastgestelde begroting 2022-2025 (nov 2021)	-206.698	-377.265	98.174	332.095	332.095
Vastgestelde begrotingswijzigingen:					
1. aanvulling ontw erpbegroting (nov 2021)					
- extra budget jeugdhulp (75% uitkomst arbitrage)		735.000	672.000	597.000	597.000
- ontwikkeling accres sed septembercirculaire 2021	617.000	396.000	400.000	489.000	489.000
- effect herverdeling gemeentefonds		-270.000	-540.000	-810.000	-810.000
- ontwikkelingsprogramma economie (amendement)	-82.172	-82.172	-82.172	-82.172	-82.172
2. Warmteverkenning	0				
3. Uitbreiding formatie griffie (dec 2021)	-45.593	-45.593	-45.593	-45.593	-45.593
4. Ut Huus financieel perspectief		-58.000	-53.000	-48.000	-43.000
Saldo begroting 2023-2026 tot en met heden	282.537	297.970	449.409	432.330	437.330

1.4 Ontwikkelingen Meicirculaire 2022

In deze kadernota is rekening gehouden met de uitkomsten van de Meicirculaire 2022. Op woensdag 1 juni is de Meicirculaire 2022 gepubliceerd. Hierin is onder meer te lezen wat de nieuwe verdeling van het gemeentefonds betekent voor gemeenten per 1 januari 2023. Reden om tot herverdeling over te gaan, is onder andere dat het huidige model niet meer aansluit bij de uitgaven van gemeenten. Het model is geen eindstation en zal continu onderhoud vragen. Met het oog op de financiële inpasbaarheid is gekozen voor een geleidelijk ingroeipad. Voor gemeenten met een beperkte financiële draagkracht en een lage sociaal economische status en voor krimpgemeenten geldt een aangepast ingroeipad. De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB), de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en gemeenten worden nauw betrokken bij de uitvoering van de door de ROB voorgestelde onderzoeksagenda. Voor de zomer ontvangt de Kamer van minister Bruins Slot meer informatie over het proces en de inhoud van deze agenda. Met VNG, IPO en de Unie van Waterschappen wordt in een gezamenlijk proces met een onafhankelijk begeleider gewerkt om te komen tot een nieuwe financieringssysteem voor 2026 en verder. Deze contourennota stuurt minister Bruins Slot voor de zomer naar de Kamer.

Het coalitieakkoord Rutte IV is verwerkt in de startnota en de maartbrief. Dat liet al flinke accessen zien tot en met 2025. In deze meicirculaire 2022 komt daar bovenop het effect van de Voorjaarsnota. Daar zitten hogere rijksuitgaven in als gevolg van defensie, opvang vluchtelingen, inflatie, koppeling AOW. Hierdoor nemen de accessen nog verder toe. Voor 2026 en verder staat het accres vast, maar het wordt wel aangepast voor veranderingen in de loon- en prijsontwikkeling. De olop van de opschalingskorting voor gemeenten en provincies voor de periode 2022-2025 is geschrapt. De extra middelen voor Jeugdzorg zijn alleen voor 2023 vrijgegeven.

1.5 Algemene Autonome ontwikkelingen, autonome ontwikkelingen bestand beleid

Na de vaststelling van de Beleidsbegroting 2022 is er sprake van verschillende autonome ontwikkelingen, waarmee in de begroting 2023 en volgende jaren rekening moet worden gehouden. De (algemene) autonome ontwikkelingen zijn toegelicht in hoofdstuk 2 en 3.

1.6 Totaalbeeld conceptbegroting 2023-2026 (exclusief nieuw beleid)

Het meerjarenperspectief van de Begroting 2023-2026 ziet er samengevat als volgt uit.

Meerjarenbeeld begroting 2023-2026	2023	2024	2025	2026
Saldo begroting 2022-2025 tot en met heden	297.970	449.409	432.330	437.330
Saldo uitwerking Meircirculaire 2022	2.367.000	2.919.000	3.430.000	1.561.000
Saldo verwachte autonome ontwikkelingen	-1.781.501	-1.647.030	-1.705.534	-1.596.234
Saldo meerjarenbeeld begroting 2023-2026	883.469	1.721.379	2.156.796	402.096

De conclusie is dat de (meerjaren)begroting 2023-2026 op basis van de externe (algemene) autonome ontwikkelingen, de ontwikkeling van de algemene uitkering en de ontwikkelingen in bestaand beleid in alle jaren een positief beeld laat zien. De ruimte voor nieuwe wensen ter afweging bij de begroting 2023 is beperkt.

Wij stellen voor de in deze kadernota opgenomen begrotingsrichtlijnen en het financiële beeld uit de autonome ontwikkelingen als kader voor de begrotingsvoorbereiding te hanteren en dit te verwerken in de ontwerpbegroting 2023-2026. Bij de behandeling van de begroting 2023 komen wij, met voorstellen over de afweging van nieuw beleid, waarbij zo mogelijk ook de septembercirculaire 2022 wordt betrokken.

1.6 Nieuw bestuursakkoord, strategische raadsagenda en nieuwe beleidswensen

Op dit moment wordt volop gewerkt aan een nieuw bestuursakkoord en een strategische raadsagenda. In de loop van juni zullen de uitkomsten hiervan bekend worden. Daarna zal een financiële vertaling ervan plaatsvinden. Deze vertaling wordt betrokken bij de begrotingsbehandeling in november 2022.

Er is een inventarisatie gemaakt van nieuwe beleidswensen. Deze lijst is ter informatie in bijlage 1 van deze kadernota opgenomen. Besluitvorming hierover vindt ook pas plaats bij de begrotingsbehandeling in november 2022.

1.7 Samenvattend voorstel

Deze kadernota bevat de volgende voorstellen:

1. De begrotingsrichtlijnen als uitgangspunt voor het opstellen van de ontwerpbegroting 2023 vast te stellen.
2. De Kadernota 2023-2026 vast te stellen met alle daarin verwoorde uitgangspunten en voorstellen als kader voor het opstellen van de ontwerpbegroting 2023-2026 en deze te verwerken in de ontwerpbegroting 2023-2026.

2. PROGRAMMA'S

2.1 Programma Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid

2.1.1 Autonome ontwikkelingen bestaand beleid

Veiligheidsregio IJsselland - bijstelling bijdrage naar 50%-50%

In de Veiligheidsregio IJsselland is een andere verdeelsleutel van toepassing geworden. Ook is de incidentele bezuiniging met ingang van 2023 structureel gemaakt. Dit leidt voor onze gemeente tot een structureel voordeel van € 134.000.

Ontwikkelingen veiligheid

(Autonome) ontwikkelingen binnen veiligheid hebben consequenties voor de gemeente organisatie c.q. de formatie hiervan. Deze vragen om capaciteit, teneinde aan de wettelijke en politiek-bestuurlijke opgaven te kunnen blijven voldoen.

i-Uitvoeringsplannen Informatievoorziening 2023-2026

Voor een aantal ontwikkelingen in de Informatievoorziening is extra budget nodig. Een deel hiervan betreft autonome ontwikkelingen en een deel nieuw beleid. Bij de eerste categorie gaat het vooral om: vervanging telefonieplatform en vervanging van de producten- en dienstencatalogus (structureel € 16.000).

Diversen autonome ontwikkelingen bestaand beleid/Bestuurlijke samenwerking

Er is sprake van een beperkte toename van het volume van een aantal lidmaatschappen: VNG, GGD en toetreding tot K80. Door een aantal autonome ontwikkelingen (extra burgerlid raadsfracties, dashboard Focus op wonen, dienstverleningsovereenkomst Dierenasiel en administratieve correcties) dient rekening gehouden te worden met een structurele verhoging van het budget, in totaal met € 17.800.

Uitvoering AVG

Voor de uitvoering van de AVG (privacy verordening) en de implementatie van de Wet politiegegevens is mogelijk extra capaciteit nodig. Op dit moment vindt hiernaar onderzoek plaats. Het benodigde bedrag kan nog niet aangegeven worden.

2.2 Programma Leefomgeving

2.2.1 Autonome ontwikkelingen bestaand beleid

IBOR indexering bestekken weg- en groenonderhoud

De tarieven voor de bestekken weg- en groenonderhoud zijn gestegen door de inflatie en stijging van de energieprijzen. Hiermee dient in de begroting rekening gehouden te worden.

MJIP 2022-2028 actualisatie planning

Wij hebben de planning van de projecten in het Meerjarig Investeringsplan (MJIP) 2021-2025 moeten aanpassen door vertraging in de uitvoering onder meer door de Oekraïne-crisis. Dit heeft ook financiële gevolgen. Op basis van deze bijgestelde planning en herziene cijfers is er de komende jaren een vrijval van de kapitaallasten in 2022 en 2023.

Ontwikkelingen ruimtelijk domein

Diverse (autonome) ontwikkelingen binnen het ruimtelijk domein hebben consequenties voor de gemeente organisatie c.q. de formatie hiervan.

Focus wonen: de bij de heroverweging vastgestelde focus op wonen vraagt om coördinatie en regie om tot daadwerkelijke realisering van deze opgave te komen. Dit maakt een structurele inzet van een woningbouwregisseur noodzakelijk.

Tevens is voor de korte termijn (2023) aanvullende inzet op grondzaken noodzakelijk om de extra taken die onder meer voortvloeien uit de focus wonen.

Uitvoering Wabo: de uitvoering van de Wabo vraagt om structureel extra juridische inzet en beleidscapaciteit (tot en met 2025). Daarnaast is voor 2023 extra administratieve ondersteuning nodig.

Duurzaamheid: de uitvoering van het duurzaamheidsprogramma vraagt om het structureel maken van 0,83 fte. Deze capaciteit is tot en met 2024 gedekt met tijdelijke rijksbijdragen maar zal vanaf 2025 moeten worden gedekt vanuit de gemeentelijke begroting in afwachting van door het rijk aangekondigde extra financiële middelen.

Omgevingsdienst IJsselland (OD): aanpassing bijdrage in positieve zin

De ontvangen ontwerpbegroting 2023 van de Omgevingsdienst is het resultaat van het in 2021 gestarte en in 2022 afgeronde programma "Samen Toekomstbestendig".

Hoofdpijnen uit het programma zijn:

1. Het professionaliseren van de bedrijfsvoering
2. Het doorberekenen van een uniform minimaal ambitieniveau

Het professionaliseren van de organisatie is beschreven in het programma "Samen Toekomstbestendig". In januari 2022 zijn de uitgangspunten van dit programma unaniem door het Algemeen Bestuur van de OD IJsselland onderschreven en vastgesteld. Vervolgens is in februari 2022 de hierop gebaseerde begrotingswijziging over 2021 en 2022 eveneens door het AB vastgesteld. In 2023 wordt voor het eerst een "all-inn" uurtarief geïntroduceerd. Dit uur tarief wordt geheven op de primaire taken (vergunningverlening, toezicht en advies) en is inclusief overhead. Daarnaast is bij het vaststellen van de uitgangspunten van het programma Samen Toekomstbestendig besloten om bij de begroting 2023 uit te gaan van het uniforme minimale ambitieniveau voor de uitvoering van de OD taken door de OD voor de partners. Met name de inzet voor toezicht en handhaving voortvloeiend uit de risicoanalyse VTH voor de OD taken is hierop van invloed.

Deze gewijzigde kostenverdeling in combinatie met het minimale ambitieniveau is gunstig voor onze gemeente. Bij een voor Olst-Wijhe ongewijzigd niveau van uitvoering (Olst-Wijhe heeft het uitvoeringsniveau prima op het niveau van de risicoanalyse) wordt de bijdrage door onze gemeente aan de OD-begroting zowel procentueel als feitelijk lager. Dit omdat een groot aantal partners meer uren moeten gaan inbrengen om aan dat niveau uit de risicoanalyse te kunnen voldoen. Rekening wordt gehouden met een verlaging van afgerond € 27.500 ten opzichte van de bestaande raming.

Klimaatadaptatie

De afgelopen jaren neemt landelijk het belang om meer aandacht te geven aan het klimaatbestendig maken van de leefomgeving toe. Dit wordt ook door uw raad onderkend en heeft ertoe geleid dat in 2020 het rapport Klimaatadaptatie Olst-Wijhe is vastgesteld. Ook regionaal wordt het belang van klimaatadaptatie herkend en gezamenlijk vormgegeven binnen het samenwerkingsplatform RIVUS. Een en ander heeft onlangs geleid tot een nieuw regionaal bestuursakkoord.

Bij de behandeling van de kadernota 2022 en de heroverwegingsvoorstellen is besloten om de financiering van de klimaatadaptatie te verzorgen vanuit twee dekkingsbronnen. Namelijk € 50.000 ten laste van het GRP (gemeentelijke rioleringsplan) gerelateerd aan de wateropgaven (afkoppelen, infiltreren) en € 22.500 eenmalig ter beschikking te stellen in de begroting 2022, gerelateerd aan de onderdelen verdroging en opwarming (hittestress). Voor 2023 en verder zijn ten opzichte hiervan extra lasten voor RIVUS als autonome ontwikkeling aan de orde, die in de begroting moet worden verwerkt.

Daarnaast worden extra lasten voor de inzet van een medewerker klimaatadaptatie ingebracht als nieuw beleid, af te wegen bij de begrotingsbehandeling.

Buitendienst: tijdelijke capaciteit door gebruik Generatiepact

Naar aanleiding van de implementatie van de visie op de buitendienst is de formatie op orde gebracht. Daarvoor is tijdelijk in 2023 een bedrag benodigd van € 16.835 voor de invulling van vacante uren door gebruik making van het generatiepact.

2.3 Programma Samenleving

2.3.1 Autonome ontwikkelingen bestaand beleid

Ontwikkelingen sociaal domein

Diverse (autonome) ontwikkelingen binnen het sociaal domein hebben consequenties voor de gemeente organisatie c.q. de formatie hiervan.

Ontwikkelingen op de beleidsvelden onderwijs, jeugd en zorg vragen om (strategische) capaciteit, teneinde aan de wettelijke en politiek-bestuurlijke opgaven op deze terreinen te kunnen blijven voldoen.

Wmo Huishoudelijke hulp aanpassing tarieven door nieuwe aanbesteding

Er is sprake van een stijging van tarieven als gevolg van een nieuwe aanbesteding. Rekening moet gehouden worden met de nieuwe reële tarieven, naast een lichte stijging van het aantal klanten.

Wmo zorg toename gebruik

Er is sprake van toename van lasten voor basisbegeleiding en dagbesteding van resp. 5% en 7,5%.

Woonplaatsbeginsel Jeugd

Op 1 januari 2022 is het woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet veranderd. Voor jeugdhulp zonder verblijf is de gemeente waar de jeugdige zijn woonadres heeft verantwoordelijk. Voor jeugdhulp met verblijf is dat de gemeente waar de jeugdige onmiddellijk voorafgaande aan zijn verblijf zijn woonadres had. Dit heeft voor onze gemeente financiële consequenties, doordat vooral dure jeugdtrajecten onder verantwoordelijkheid van onze gemeente zijn gekomen, terwijl lichtere trajecten zijn overgedragen aan andere gemeenten.

Effect verlenging inkoopcontract Jeugdhulp

De aanbesteding jeugdhulp is uitgesteld naar 2023, maar vanaf 2022 geldt wel een aanpassing van tarieven op onderdelen, die structureel doorwerken.

Leerlingenvervoer

We zien een toename van het aantal leerlingen dat naar het speciaal onderwijs moet worden vervoerd en dit zorgt voor een verhoging van de lasten. De toename wordt onder andere veroorzaakt door het vervoer van statushouders naar taalklassen buiten onze gemeente, vervoer vanwege crisisplaatsingen/verhuizingen in het belang van kind(eren) en een mogelijk effect van thuisonderwijs in de coronacrisis waardoor er uiteindelijk meer kinderen worden doorverwezen naar speciaal onderwijs. Dit beeld zien wij ook in onze samenwerkingsregio. En volledigheidshalve wordt nog vermeld dat specifiek voor onze gemeente geldt dat als kinderen worden doorverwezen naar speciaal onderwijs dat er dan altijd sprake is van leerlingenvervoer omdat er geen speciaal onderwijs binnen onze gemeentegrenzen wordt aangeboden.

Bibliotheek huisvesting servicepunt 2023

Er vindt onderzoek plaats naar toekomstige huisvesting. In afwachting van een definitief besluit dient de huur nog een jaar gesubsidieerd te worden (opzegtermijn). Het gaat om een bedrag van € 22.000 in 2023.

Bestuursopdracht voorliggend veld: subsidies secundaire voorzieningen

Er is sprake van uitstel van de invulling van de taakstelling op subsidie secundaire voorzieningen overeenkomstig de bestuursopdracht Voorliggend veld.

GGD aanvullende bijdrage

Er is extra budget benodigd voor investeren in de basis, toekomstbestendige bedrijfsvoering en regionale aanpak suïcidepreventie.

Wijhe '92 aanleg kunstgrasveld

Extra kosten voor een kunstgrasveld in plaats van een hybride veld. Dit wordt voor een deel opgevangen door hogere huur van de gebruikers.

Overwetering: aanpassing kunstgrasveld

Aanpassing van een kunstgrasveld in verband met een verkeerde toplaag. Dit is verwerkt in de mutatie op de kapitaallasten voor ca. € 8.000 per jaar.

Kindcentra

Uw raad heeft middelen beschikbaar gesteld voor de realisering van twee kindcentra in onze gemeente in het kader van het project "scholen voor morgen".

De voorbereidingen voor daadwerkelijke realisering zijn inmiddels in volle gang.

Bij de beschikbaarstelling van deze middelen is uiteraard nog geen rekening gehouden met huidige prijsstijgingen en renteontwikkeling. Het risico bestaat dat de uiteindelijke benodigde bedragen aanmerkelijk hoger zullen uitvallen.

Momenteel wordt overleg gevoerd met de partners om te komen tot procesafspraken over de wijze waarop met deze kostenontwikkelingen zal worden omgegaan.

3. FINANCIËEL (MEER)JAREN-PERSPECTIEF

3.1 Inleiding

Op basis van de door uw raad vastgestelde Financiële verordening legt de raad in de kadernota de kaders vast voor het komende begrotingsjaar en de drie volgende jaren. De nota vormt daarmee een jaarlijkse herijking van het beleid over een planperiode van de komende vier jaar.

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het financiële perspectief rekening houdend de diverse ontwikkelingen, wensen en voorgestelde keuzes uit de opbrengst van de bestuursopdracht heroverweging.

Het beeld is gebaseerd op het bestaande financieel beleid dat u in de begroting 2022-2025 hebt vastgesteld. We tonen thans de meest actuele positie.

3.2 Financieel perspectief beleid- en financiële begroting 2023

3.2.1 Uitgangspositie 2022

Het meerjarenperspectief 2022-2025 liet in het raadsvoorstel, behorende bij de Beleidsbegroting 2022 en het raadsbesluit daarover positieve eindsaldi zien voor de jaren 2024 en 2025. Na verwerking van het raadsbesluit van 8 november 2021 met betrekking tot een aantal onderwerpen is er over alle jaren sprake van een positief beeld in het meerjarenperspectief 2022-2025. Dit vormt uitgangspunt voor het perspectief van 2023-2026.

Ontwikkeling begroting 2023-2026	2022	2023	2024	2025	2026
Vastgestelde begroting 2022-2025 (nov 2021)	-206.698	-377.265	98.174	332.095	332.095
Vastgestelde begrotingswijzigingen:					
1. aanvulling ontw erpbegroting (nov 2021)					
- extra budget jeugdhulp (75% uitkomst arbitrage)		735.000	672.000	597.000	597.000
- ontwikkeling accres ed septembercirculaire 2021	617.000	396.000	400.000	489.000	489.000
- effect herverdeling gemeentefonds		-270.000	-540.000	-810.000	-810.000
- ontwikkelingsprogramma economie (amendement)	-82.172	-82.172	-82.172	-82.172	-82.172
2. Warmteverkenning	0				
3. Uitbreiding formatie griffie (dec 2021)	-45.593	-45.593	-45.593	-45.593	-45.593
4. Ut Huus financieel perspectief		-58.000	-53.000	-48.000	-43.000
Saldo begroting 2023-2026 tot en met heden	282.537	297.970	449.409	432.330	437.330

3.2.2 Ontwikkelingen Meicirculaire 2022

In onderstaand overzicht zijn de ontwikkelingen uit de Meicirculaire 2022 vermeld. De verschillende onderdelen worden na het overzicht toegelicht.

Ontwikkelingen Algemene uitkering MC2022	2023	2024	2025	2026
Herverdeeleffect Gemeentefonds	178.000	311.000	397.000	397.000
Accres	2.163.000	3.090.000	3.531.000	1.822.000
Stelpost onderuitputting rijk (40% accres)	-865.000	-1.236.000	-1.412.000	-729.000
Opschalingskorting	339.000	453.000	570.000	
Extra budget Jeugd	131.000	-70.000	-65.000	-319.000
Indexering en overige aanpassingen	522.000	477.000	519.000	505.000
WOZ-waarde	-101.000	-106.000	-110.000	-115.000
Saldo uitwerking Meicirculaire 2022	2.367.000	2.919.000	3.430.000	1.561.000

Correctie invoering herijking algemene uitkering

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) wil de eerder aangekondigde herverdeling van het gemeentefonds per 1 januari 2023 invoeren.

De totale omvang van de uitkering uit het gemeentefonds neemt niet toe of af. Maar dat neemt niet weg dat de nieuwe verdeling winnaars en verliezers kent. Wij zijn, zoals bekend, na de gemeente.

Het nieuwe verdeelmodel bestaat uit een aantal verdeelmaatstaven die een grote impact hebben op de verdeling van de gelden. Zo is er een nieuwe centrummaatstaf geïntroduceerd die in het voordeel werkt van gemeenten met relatief veel centrumvoorzieningen. Die maatstaf heeft een forse nadelige uitwerking voor gemeenten met een veel beperktere centrumfunctie. Ook uit onze eigen analyses kwam dit effect naar voren. De Raad voor het Openbaar Bestuur heeft geadviseerd om deze maatstaf te heroverwegen.

Hetzelfde geldt voor de maatstaf eenpersoonshuishoudens. Zo wordt een deel (16%) van de Wmo-middelen (€ 3,3 miljard) verdeeld naar rato van het aantal eenpersoonshuishoudens. De gedachte daarachter is dat eenpersoonshuishoudens eerder een beroep doen op de gemeente voor Wmo-ondersteuning omdat er geen mantelzorg is. Deze verdeling pakt daarmee voordelig uit voor studentensteden als Groningen, Amsterdam en Leiden, die een relatief groot aandeel eenpersoonshuishoudens kennen. De Raad voor het Openbaar Bestuur adviseerde om hier nog eens goed naar te kijken voor invoering van het nieuwe model.

Daarnaast heeft de Raad voor het Openbaar Bestuur gevraagd om eerst nader onderzoek te doen naar de verevening van de eigen middelen. Zo krijgen in het verdeelmodel gemeenten met hoge winsten uit de grondexploitaties dezelfde behandeling als gemeenten die die winsten niet kunnen bijhouden.

De minister heeft bovenstaande adviezen van de Raad van het Openbaar Bestuur niet overgenomen. Wel zegt de minister toe om naar deze onderwerpen nader onderzoek te doen. Het ingroeipad is volgens de meicirculaire 2022 voor onze gemeente (met een beperkte draagkracht, een lage sociale economische status en een negatief herverdelingseffect) als volgt. In het eerste jaar bedraagt het maximale effect € 5 per inwoner, in het daaropvolgende jaar € 7,50 per inwoner en in 2025 € 10 per inwoner. Dat betekent dat onze gemeente er in drie jaar maximaal € 22,50 in plaats van € 37,50 per inwoner op achteruit gaat.

De invoering van het nieuwe model wordt tijdig geëvalueerd. Aan de hand van deze evaluatie besluit het kabinet over de invulling van het traject voor 2026 en daarna. Wij hadden in de begroting 2022 rekening gehouden met een gefaseerd effect van € 45 per inwoner in de jaren 2023-2025. In deze kadernota hebben wij de bedragen aangepast aan de meicirculaire 2022.

Ontwikkeling Accessen en stelpost onderuitputting rijk

Het coalitieakkoord Rutte IV is verwerkt in de startnota en de maartbrief. Dat gaf al flinke accessen te zien tot en met 2025. Voor 2026 is de bestaande normeringssystematiek losgelaten. Voor 2026 en volgende jaren staat het accres vast, maar wordt wel aangepast voor veranderingen in de loon- en prijsontwikkeling.

In deze meicirculaire 2022 zijn daarbovenop de effecten van de Voorjaarsnota zichtbaar. Het gaat om hogere rijksuitgaven voor onder andere defensie, opvang vluchtelingen, inflatie, koppeling OAW. Hierdoor zijn de accessen nog verder toegenomen. Het is een risico dat het rijk de voorgenomen ambities niet waar kan maken, waardoor de rijksuitgaven achterblijven en de accessen zullen dalen. Met dit risico is rekening gehouden door 40% van de toename van de accessen hiervoor te reserveren in een stelpost.

Opschalingskorting

De oploop van de opschalingskorting voor gemeenten en provincies voor de periode 2022-2025 is geschrapt.

Extra budget jeugdhulp

De extra middelen voor Jeugdhulp zijn alleen voor 2023 vrijgegeven. Voor de jaren na 2023 is uitgegaan van 75% van de benodigde middelen volgens de commissie van wijzen. Door de herverdeling van het gemeentefonds, vallen de bedragen nu lager uit dan bij de begroting 2022-2025. De provincie moet zich nog uitspreken of deze middelen als structurele middelen mee mogen tellen.

Indexering en overige aanpassingen

Het gaat vooral om loon- en prijscompensatie. Ook zijn op onderdelen eenheden en maatstaven aangepast. Bij de vaststelling van de ontwerpbegroting zal een definitieve berekening gemaakt worden op basis van de actuele eenheden en maatstaven.

WOZ-waarde

Door aanpassing van de WOZ-waarden is de algemene uitkering aangepast. Ook hiervoor geldt dat bij de ontwerpbegroting een definitieve berekening gemaakt wordt op de meest actuele stand van zaken.

3.2.3 Autonome ontwikkelingen en ontwikkelingen bestaand beleid

Na de vaststelling van de Beleidsbegroting 2022 is er, zoals gebruikelijk sprake van diverse autonome ontwikkelingen. Deze vloeien voort uit externe, (algemene) autonome ontwikkelingen en ontwikkelingen in bestaand beleid, waarmee in de begroting 2023 en volgende jaren rekening moet worden gehouden. Deze zijn hieronder in beeld gebracht. De ontwikkelingen in bestaand beleid zijn toegelicht in hoofdstuk 2 en hieronder in hoofdstuk 3.

Algemene Autonome ontwikkelingen

Autonome ontwikkelingen	2023	2024	2025	2026
Loonmaatregelen: ontw ikkeling Cao, w g-lasten, etc	-360.000	-360.000	-360.000	-360.000
Indexering conform afspraken voor VP, DOWR, subsidies, overige contracten	-520.000	-520.000	-520.000	-520.000
Prijsindexering algemeen: stelpost	-150.000	-150.000	-150.000	-150.000
Energieprijzen stijging	pm	pm	pm	pm
Kapitaallasten	-14.700	-14.000	-13.400	42.900
Financiering	pm	pm	pm	pm
Veiligheid: capaciteit voor uitbreiding taken	-72.000	-72.000	-72.000	-72.000
Veiligheidsregio IJsselland: bijstelling bijdrage naar 50/50	134.000	134.000	134.000	134.000
IBOR indexering bestekken w eg- en groenonderhoud	-70.000	-70.000	-70.000	-70.000
MJIP 2022-2028 actualisatie planning	84.827			
Focus w onen: w oningbouw regisseur en capaciteit grondzaken	-198.056	-105.000	-105.000	-105.000
Uitvoering WABO: uitbreiding juridische inzet, beleidscapaciteit en administratieve ondersteuning	-74.507	-58.000	-58.000	-30.000
Duurzaamheid: capaciteit uitvoering duurzaamheidsprogramma			-65.104	-65.104
Klimaatadaptatie: Bijdrage Rivus	-13.000	-13.000	-13.000	-13.000
Buitendienst: tijdelijke capaciteit door gebruik Generatiepact	-16.835			
Omgevingsdienst: actualiseren bijdrage regeling	27.570	27.570	27.570	27.570
Sociaal domein: capaciteit voor uitbreiding taken onderw ijs, jeugd en zorg	-52.550	-52.550	-52.550	-52.550
Wmo Huishoudelijke hulp aanpassing tarieven door aanbesteding	-116.000	-116.000	-116.000	-116.000
Wijhe '92 aanleg kunstgrasveld	-15.000	-15.000	-9.000	-9.000
Bibliotheek huisvesting servicepunt 2023	-22.000			
Leerlingenvervoer: toename gebruik	-60.000	-60.000	-60.000	-60.000
Bestuursopdracht voorliggend veld: subsidies secundaire voorzieningen	-9.000			
Wmo begeleiding en dagbesteding: Toename gebruik	-60.000	-60.000	-60.000	-60.000
Woonplaatsbeginsel Jeugd	-175.000	-175.000	-175.000	-175.000
Jeugdhulp: effect verlenging inkoopcontracten en aanbesteding	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
Ontw erpbegroting RSJ IJsselland	16.550	16.550	16.550	16.550
GGD hogere bijdrage voor investeren in de basis en toekomstbestendige bedrijfsvoering	-17.000	-17.000	-17.000	-17.000
DOWR autonome ontw ikkelingen i-Uitvoeringsplan	-63.000	-16.000	-16.000	-16.000
Privacy uitbreiding capaciteit voor w ettelijke taken	pm	pm	pm	pm
Onroerende zaak belasting: index en toename w oningen	113.000	113.000	113.000	138.000
Proceskosten WOZ-bezw aren	-16.800	-16.800	-16.800	-16.800
Diversen autonome ontw ikkelingen bestaand beleid	-32.000	-17.800	-17.800	-17.800
Saldo autonome ontwikkelingen	-1.781.501	-1.647.030	-1.705.534	-1.596.234

Toelichting voor zover niet is aangegeven onder de programma's

Loonmaatregelen en ontwikkeling salariskosten

In de begroting 2023-2026 moet rekening worden gehouden met de ontwikkelingen in de CAO Gemeenten en sociale lasten (werkgeverspremies). Daarnaast is sprake van ontwikkeling van de salariskosten door toekenning van periodieken en functiewaardering.

Prijscompensatie/indexering, inclusief DOWR samenwerking/Verbonden partijen

Voor prijscompensatie wordt in principe 0% gehanteerd, tenzij contractueel anders is overeengekomen. Op basis van alle contractuele afspraken dient rekening gehouden te worden

met een prijscompensatie. Het gaat hier ook om de Verbonden partijen, de DOWR samenwerking bedrijfsvoering, subsidies, contracten (zorgleveranciers e.a.), etc. De indexering valt hoog uit vanwege de gestegen energiekosten.

Prijsindexering algemeen

Al jaren wordt de nullijn gehanteerd voor de indexering van alle budgetten, waar geen indexeringsafspraken voor vastliggen. Dit is waarschijnlijk voor 2023 en volgende jaren niet meer te handhaven, gezien de toenemende inflatie en stijgende kosten voor onder andere energie, onderhoud en mogelijk toenemende rentelasten. Voorstel is om voorlopig een stelpost op te nemen, waar indien nodig een beroep op kan worden gedaan als budgetten niet toereikend zijn als gevolg van indexering. In de begrotingsrichtlijnen is dit ook uitgewerkt.

Stijging energieprijzen

Er is sprake van toename van de energieprijzen. Daarnaast is er het effect op andere doorberekende kosten. Voor 2022 zijn die vastgeklikt. Voor 2023 nog niet bekend. Rekening wordt gehouden met een pm-post.

Onroerendzaakbelasting: indexering en groei

Uitgegaan wordt van de prijsindex van 2,3% conform de begrotingsrichtlijnen. In de jaarschijf 2026 wordt rekening gehouden met een groei overeenkomstig voorgaande jaren.

Proceskosten WOZ-bezwaren

Steeds meer bureaus leveren no cure no pay diensten om WOZ-bezwaren in te dienen. Dit leidt tot een stijging van de proceskosten.

Kapitaallasten

Er is vrijval in 2022 door vertraging in de investeringen, een nadeel in 2023-2025 door hogere investeringslasten en vrijval in 2026 door afschrijving in 2025. Het gaat om een voorlopige berekening. Bij het opstellen van de begroting zal deze herrekend worden.

Rente/Financiering

De wijziging in de financieringslasten kan pas worden berekend bij de voorbereiding van de ontwerpbegroting 2023. De hoogte van de financieringslasten hangt samen met de ontwikkelingen in de balans (investeringen, langlopende leningen, reserves). De berekening vindt plaats op basis van de ramingen in de ontwerpbegroting en de doorwerking daarvan op de balansbedragen. In zijn algemeenheid geldt dat er sprake is van toename van rentelasten als de investeringen toenemen. In de kadernota kan daardoor nog geen berekening van de rentelasten plaatsvinden. Dit gebeurt bij de voorbereiding van de begroting.

3.2.4 Totaalbeeld conceptbegroting 2023-2026 (exclusief nieuwe beleidswensen)

Het totaalbeeld ziet er samengevat als onderstaand uit.

Meerjarenbeeld begroting 2023-2026	2023	2024	2025	2026
Saldo begroting 2022-2025 tot en met heden	297.970	449.409	432.330	437.330
Saldo uitwerking Meircirculaire 2022	2.367.000	2.919.000	3.430.000	1.561.000
Saldo verachte autonome ontwikkelingen	-1.781.501	-1.647.030	-1.705.534	-1.596.234
Saldo meerjarenbeeld begroting 2023-2026	883.469	1.721.379	2.156.796	402.096

De conclusie is dat de (meerjaren)begroting 2023-2026 op basis van de externe (algemene) autonome ontwikkelingen, de ontwikkeling van de algemene uitkering en de ontwikkelingen in bestaand beleid in alle jaren een positief beeld laat zien. De structurele ruimte voor nieuwe wensen ter afweging bij de (meerjaren)begroting 2023-2026 is beperkt.

3.2.5 Nieuwe beleidswensen

Er is een inventarisatie gemaakt van alle nieuwe beleidswensen tot nu toe. Deze lijst is ter informatie opgenomen in bijlage 1 opgenomen. Besluitvorming hierover vindt pas plaats bij de begrotingsbehandeling in november 2022.

Onderdeel van nieuw beleid is een voorstel of budget in de meerjarenbegroting 2023-2026 opgenomen moet worden m.b.t. het opvangen van risico's, ruimte voor de nieuwe raad en herstel van de financiële weerbaarheid. Deze punten waren afkomstig uit de heroverwegingsdoelstellingen.

Voor de doelstelling Opvang risico's is besloten om bij de begrotingsbehandeling 2023 een bedrag af te wegen tegen ander nieuw beleid. Voor de doelstelling Ruimte nieuwe raad is aan de onderhandelaars aangegeven dat de financiële ruimte vooral na 2025 beperkt is.

Met betrekking tot de doelstelling Herstel financiële wendbaarheid houden wij de solvabiliteitsratio minimaal op 20%. In de begroting 2023 wordt hierop uitgebreider ingegaan.

4. BEGROTINGSRICHTLIJNEN

4.1 Toetsingsaspecten Gedeputeerde Staten begroting 2023-2026

Begrotingsbrief Gedeputeerde Staten van Overijssel van 19 april 2022

In de begrotingsbrief van 19 april 2022 hebben Gedeputeerde Staten een aantal algemene uitgangspunten geformuleerd voor de begroting 2023. Deze zullen wij toepassen bij de opstelling van deze kadernota en de begroting 2023. Een aantal uitgangspunten is hieronder geformuleerd.

Criteria repressief toezicht

Wanneer houdt de provincie repressief toezicht?

1. Als de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Wat betekent structureel evenwicht? De structurele baten dekken ieder jaar ten minste de structurele lasten. Wat betekent reëel evenwicht? De geraamde bedragen zijn geloofwaardig. Oftewel: volledig, realistisch en haalbaar. Dit evenwicht geldt voor de begroting, inclusief nieuw beleid. De provincie neemt dit mee in hun beoordeling. Is de begroting niet structureel en reëel in evenwicht? Dan dient de gemeente in de meerjarenraming aan te tonen dat de begroting uiterlijk in 2026 in evenwicht is.
Er kan geen sprake zijn van opschuivend sluitend meerjarenperspectief. Bij de beoordeling van het structureel en reëel evenwicht, beoordeelt de provincie of er sprake is van een opschuivend perspectief. Daarmee wordt bedoeld dat het niet is toegestaan om ieder jaar opnieuw een (meerjaren)begroting aan te bieden, waarbij uitsluitend de laatste jaarschijf in evenwicht is. Is er in de (meerjaren)begroting alleen evenwicht in de laatste jaarschijf (2026) van de meerjarenraming 2023-2026? Dan beoordelen zij of er sprake is van opschuivend sluitend meerjarenperspectief. Dit is het geval als ook bij de begroting 2022 alleen de laatste jaarschijf (2025) structureel en reëel in evenwicht was. Als dat zo is, dan moeten bij de begroting 2023 minimaal de laatste twee jaarschijven structureel en reëel in evenwicht zijn (2025 en 2026).
2. Als de jaarrekening en begroting op tijd is opgestuurd. Dit betekent: de jaarrekening vóór 15 juli van dit jaar en de begroting vóór 15 november van dit jaar.

Preventief toezicht is aan de orde wanneer:

1. De begroting niet structureel en reëel in evenwicht is. Daarnaast is het niet aannemelijk dat dit evenwicht uiterlijk in de laatste jaarschijf (2026) van de meerjarenraming is hersteld en/of
2. de begroting en/of jaarrekening te laat zijn ingezonden door het college. Overschrijding van de inzendtermijnen leidt in beginsel tot preventief toezicht (ook voor een financieel gezonde gemeente). De reden hiervoor is dat de toezichthouder tijdig over informatie moet beschikken om zich een oordeel te kunnen vormen over de financiële positie. Dit oordeel is belangrijk voor het besluit over de (in te stellen) toezichtvorm. Mocht de gemeente voorzien

dat de wettelijke inzenddatum niet gehaald kan worden, dan dient dit tijdig gemeld te worden en om uitstel gevraagd te worden.

3. Als er sprake is van preventief toezicht dient de raad een herstelplan vast te stellen om de meerjarenbegroting structureel en reëel in evenwicht te brengen.

Op basis van bovenstaande criteria wordt er door de provincie met onderstaand beeld van deze kadernota repressief toezicht toegepast. Dit is als de begroting, want dat is het toetsingsdocument, dezelfde uitkomst heeft als deze kadernota. Onderstaande beeld is nog exclusief de financiële consequentie van nieuw beleid en bijvoorbeeld de septembercirculaire. Dan ontstaat er een nieuw beeld van de (meerjaren)begroting.

Meerjarenbeeld begroting 2023-2026	2023	2024	2025	2026
Saldo begroting 2022-2025 tot en met heden	297.970	449.409	432.330	437.330
Saldo uitwerking Meicirculaire 2022	2.367.000	2.919.000	3.430.000	1.561.000
Saldo verwaachte autonome ontwikkelingen	-1.781.501	-1.647.030	-1.705.534	-1.596.234
Saldo meerjarenbeeld begroting 2023-2026	883.469	1.721.379	2.156.796	402.096

4.2 Begrotingsrichtlijnen 2023-2026

Algemeen

De Beleids- en financiële begroting 2023-2026 wordt gebaseerd op de beleids- en financiële begroting 2022-2025 vastgesteld door de raad d.d. 8 november 2021, inclusief de begrotingswijzigingen 2022 tot en met 4 juli 2022. Financiële mutaties 2023-2026 als gevolg van voorziene autonome ontwikkelingen, ontwikkelingen in bestaand beleid en ontwikkelingen in de algemene uitkering, zoals opgenomen in deze kadernota worden verwerkt in de ontwerpbegroting 2023-2026.

Loonkostenmutatie gemeentepersoneel

In de begroting 2023-2026 moet rekening worden gehouden met de ontwikkelingen in de CAO Gemeenten én ontwikkelingen met betrekking tot de sociale lasten en de werkgeverpremies. De CAO Gemeenten loopt door tot 1 januari 2023. In de huidige CAO is onder andere afgesproken dat er een structurele salarisverhoging per 1 april 2022 geldt van 2,4 %. Op basis van recent afgesloten CAO's in andere sectoren bestaat de verwachting dat voor het jaar 2023 rekening moet worden gehouden met een stijging van tenminste 2,5% van de loonsom, ten opzichte van de formele salarisbedragen die gelden per 1 april 2022.

Ook dient rekening te worden gehouden met een stijging van 1% in verband met verhoging van de pensioenpremies (1% stijging ten opzichte van de geraamde pensioenpremies over heel 2022). De loonkosten van het gemeentepersoneel worden gebaseerd op de vastgestelde formatie en de feitelijke loonkosten én rekening houdend met genomen besluiten met rechtspositionele consequenties.

Prijsmutatatie (algemeen)

Voor 2023 wordt de prijsontwikkeling en daarmee de indexering ingeschat op 2,3%. Deze indexering is conform bestaand beleid gebaseerd op het Indexcijfer voor Materieële Overheidsconsumptie (IMOC), zoals opgenomen in het Centraal Economisch Plan (CEP 2022) van het Centraal Planbureau dat in maart 2022 is gepubliceerd.

In het verleden werd, gelet op de financiële positie van onze gemeente, rekening gehouden met een prijsmutatatie van 0%, met uitzondering van de contractueel afgesproken prijsmutataties. De 0% prijsmutatatie is ook van toepassing op subsidies, die de gemeente verstrekt aan instellingen, verenigingen etc.

Dit uitgangspunt wordt voornamelijk gehanteerd voor 2023 en volgende jaren. Gelet op de toenemende inflatie en stijgende kosten voor onder andere energie, onderhoud en mogelijk toenemende energielasten wordt wel een stelpost in de begroting opgenomen, waar indien nodig, onder bepaalde voorwaarden een beroep op kan worden gedaan als budgetten niet toereikend zijn

als gevolg van deze 0%-indexering. Voor het begin van 2023 zal het college de voorwaarden vaststellen.

De meerjarenraming wordt opgesteld op basis van constante prijzen. Dit betekent dat de meerjarenraming wordt gebaseerd op het prijsniveau van het begrotingsjaar en er in latere jaren geen verdere indexering wordt toegepast.

Loonkosten- en prijsmutatie professionele welzijnsinstellingen

Voor compensatie van de loonkostenmutatie van primaire voorzieningen gelden ten opzichte van 2021 de landelijke richtlijnen voor de CAO Welzijn en cao-bibliotheek (publicatie VNG). De 0% prijsmutatie geldt ook voor verstrekte subsidies aan instellingen voor primaire voorzieningen.

Bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen/samenwerkingsverbanden

Er wordt uitgegaan van de door de gemeenschappelijk regelingen/samenwerkingsverbanden laatst vastgestelde (meerjaren)begroting (2022 of 2023) en de wijzigingen daarop op basis van de door de samenwerkingsverbanden vastgestelde begrotingswijzigingen, tenzij er andere afspraken zijn gemaakt.

Eventuele financiële consequenties van besluitvorming door de regio (waaronder DOWR-bedrijfsvoering) die buiten het genoemde kader vallen worden afzonderlijk gemeld bij de behandeling van de Beleids- en financiële begroting 2023-2026.

Algemene heffingen

A. Gemeentelijke belastingen (algemene middelen)

1. Onroerendezaakbelastingen

Eigenarenbelasting woningen en eigenaren- en gebruikersbelasting niet-woningen.

Voor 2023 wordt voorgesteld de opbrengststijging met 2,3% te verhogen, zijnde het percentage van de prijsindexering.

2. Toeristenbelasting

Voor de toeristenbelasting is het besluit betreffende vaststelling belastingverordeningen 2022 en het tarief toeristenbelasting 2023 van 8 november 2021 het uitgangspunt. Overeenkomstig dit besluit is het tarief voor 2023 € 1,00 per overnachting.

B. Heffingen en rechten

1. Rioolheffing

Het Gemeentelijk Rioleringsplan 2022-2028 Olst-Wijhe is vastgesteld in de raad van 1 november 2021. Kaderstelling voor de berekening van de tarieven maakt hier onderdeel van uit. Het uitgangspunt is dat de heffing 100% kostendekkend is voor de totale kosten rioleringszorg.

2. Afvalstoffenheffing

De tarieven worden gebaseerd op de meest actuele ramingen voor het verzamelen en verwerken van afval. Het uitgangspunt is dat de tarieven 100% kostendekkend zijn. Voorgesteld wordt om de tarieven - zoals gebruikelijk- vast te stellen bij de behandeling van de Beleids- en financiële begroting.

3. Overige leges, rechten en tarieven

In afgelopen jaren is onderzoek gedaan naar de kostenonderbouwing en kostendekkendheid van de tarieven. Voor verschillende tarieven is de kostenonderbouwing helder gemaakt en de kostendekkendheid opnieuw beoordeeld.

Voor de legestarieven gerelateerd aan de omgevingsvergunningen en de algemeen plaatselijke verordening/bijzondere wetten vormen de raadsbesluiten van 17 november resp. 15 december 2014 het kader.

Voor overige leges, rechten en tarieven voor gemeenschapsvoorzieningen hanteren we voor 2023 een stijgingspercentage van 2,3%, gebaseerd op gegevens van het Centraal Planbureau (CPB) vanwege de optredende inflatie. Uitzondering hierop zijn de leges waarvan de tarieven wettelijk worden bepaald (zoals tarieven paspoorten en rijbewijzen).

Rentepercentages

Als gevolg van de vernieuwing BBV en de invoering van de Vennootschapsbelasting (VPB) is de wijze van rentetoe rekening aan taakvelden (voorheen producten) gewijzigd. De rentekosten moeten aan de desbetreffende taakvelden worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag. In de notitie rente 2017 van de commissie BBV wordt ingegaan op de verwerking van de rentelasten en -baten in de begroting en jaarstukken. De bepalingen en richtlijnen van deze notitie zijn in werking getreden met ingang van het begrotingsjaar 2018. In 2016 heeft de commissie BBV al een notitie uitgebracht over hoe om te gaan met de rente vanaf 2016 bij de grondexploitaties. Deze notitie is in 2019 opgegaan in de notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken welke geldt met ingang van begrotingsjaar 2019.

De verwachting is dat voor de begroting 2023-2026 voor de grondexploitatie een rentepercentage van 1,96% moet worden gehanteerd en dat voor de (overige) aan taakvelden toe te rekenen rente (evenals het geval is voor de begroting 2022-2025) een omslagpercentage van 1,5% kan worden gehanteerd. Deze berekeningen worden bij het voorbereiden van de begroting 2023 geactualiseerd aan de hand van geactualiseerde begrotingscijfers over 2023. Ook voor de berekening van kapitaallasten van toekomstige investeringen wordt het percentage van 1,5% gehanteerd.

De rente voor tijdelijk op te nemen financieringsmiddelen met een korte looptijd "kortgeld" is nog steeds historisch laag. Hoewel er aanwijzingen zijn dat de rente (beperkt) zal stijgen wordt voor begrotingsjaar 2023 en de volgende jaren wederom voorgesteld 0,5% aan te houden. Aan voorzieningen die op contante waarde zijn gewaardeerd wordt rente toegevoegd gelijk aan het percentage waarmee de voorzieningen contant zijn gemaakt.

Voor rentebijdriving aan de reserves wordt het hiervoor benoemde Indexcijfer 2023 voor Materiele Overheidsconsumptie (IMOC) aangehouden i.c. 2,3%. Een uitzondering geldt voor de reserve die dient als dekking voor kapitaallasten van investeringsuitgaven (bestemmingsreserve kapitaallasten gemeentehuis). Hier wordt voor de rentebijdriving een percentage gelijk aan de oorspronkelijke omslagrente gehanteerd.

Verloop inwoners en woningen

Voor berekeningen van het meerjarig financieel perspectief worden onderstaande ramingen aangehouden. Deze aantallen zijn onder andere van belang voor de berekening van de algemene uitkering en de OZB-ontvangsten.

Tabel verloop inwoners en woningen

Stand per:	Inwoners *)	Woningen **)
1 januari 2022	18.496	7.904
1 januari 2023	18.596	8.004
1 januari 2024	18.696	8.104
1 januari 2025	18.796	8.204
1 januari 2026	18.896	8.304

*) De stand per 1 januari 2022 is het definitief door het CBS vastgestelde bevolkingscijfer. Voor de jaren 2023-2026 is rekening gehouden met een voorzichtige inschatting van de bevolkingsontwikkeling (jaarlijks verhoging: 100 inwoners).

**) De stand per 1 januari 2022 (aantal verblijfsobjecten met een woonfunctie) is gebaseerd op de gegevensverzameling via de Landelijke voorziening Basisregistraties Adressen en Gebouwen (LV BAG). De toename van het aantal woningen (verblijfsobjecten) vanaf 2022 is gebaseerd op het Programmaplan Focus op Wonen (1.000 woningen in 10 jaar, jaarlijkse toename 100 woningen).

BIJLAGE 1 OVERZICHT NIEUWE BELEIDSWENSEN

Ter afweging bij de begroting 2023-2026 (november 2022)

Nieuw Beleid Begroting 2023-2026	2023	2024	2025	2026
Cofinanciering nieuwe Leader bijdrage LAG	-77.778	-116.667	-116.667	-116.667
Extra capaciteit Klimaatadaptatie	-22.500	-22.500	-22.500	-22.500
Meekoppelkansen Hoogwaterbeschermingsprogramma Olst-Wijhe, voorbereidingskrediet €315.000				-12.600
Reservering middelen voor aanleg woonwonenstandplaatsen krediet €90.000		-4.950	-4.896	-4.842
Indexering subsidies gemeentelijk vastgoed o.a. Ut Huus	pm	pm	pm	pm
Uitvoeringsplannen prioriteit 1A	-24.000	-10.000	-10.000	-10.000
Uitvoeringsplannen prioriteit 1B en 2	-18.000	2.000	-20.000	-1.000
Digitale transformatie: Data Gedreven Werken	pm	pm	pm	pm
Digitale transformatie: Online dienstverlening	-40.736	-35.322	-18.962	-18.962
Financiële wendbaarheid (opvang risico's)	-162.000	-162.000	-162.000	-162.000
Saldo Nieuw Beleid Begroting 2023-2026	-345.014	-349.439	-355.025	-348.571

Afweging in de Kadernota 2024-2027 (juni 2023)

Kadernota 2024-2027 en VJ Nieuw Beleid	2023	2024	2025	2026
Aanpassing MJIP		83.148	11.796	57.759
Beheer beschouwingen waterpartijen (onderdeel MJIP)			-18.800	-27.320
Strategisch plan verkeersveiligheid		-4.000	-8.900	-12.825
Voorzieningshart Wesepe			pm	pm
DagenDoen		pm	pm	pm
Saldo Nieuw Beleid Kadernota 2024-2027 en VJ	0	79.148	-15.904	17.614

Voorzieningshart Wesepe wordt afgewogen als het voorstel aan de orde is.